Tatouages

Entinen Montpellierin ja nykyinen HUSin dermatologi Nicolas Kluger tuli ystävällisesti kertomaan *Tatuoinneista kulttuurin ja medisiinan kannalta* Lääkäriseura Coccyx ry:n seminaariin Tekniskan saleilla 24.1.2019. Osallistujia oli 14 henkeä. *Menu à la Russe* tarkoitti blinejä, vorschmackia ja jääkarpaloita kuumalla kinuskikastikkeella.

Pariisilaissyntyinen Nicolas on opiskellut ja työskennellyt Montpellierissä, Nîmesissä ja Carcassonessa, mutta on toiminut täällä äitinsä synnyinmaassa Ihotautisairaalassa melkein vuosikymmenen. Lisäksi hän konsultoi tatuoinneista kerran kuussa Pariisissa. Esityksessä runsaiden ja kiintoisien diakuvien tekstitys oli ranskaa, eläytyvä puhe hyvää suomea. Tatuoinnit olivat jo hänen teesinsä aihe. Sittemmin Nicolas on julkaissut paljon artikkeleita ja myös kirjoja
Kts. J. Serup, N. Kluger, W. Bäumler: *Tattooed Skin and Health*, Basel 2015.

Epidemiologiaa

Tatuointi on yleistä ja ollut sitä jo Asterixin aikaan, sankareilla on sarjakuvassa *piktejä*. Itse asiassa niin Egyptin muumioilla kuin jäämies Ötzlillä niitä oli. Jaltan konferenssissa 1945 Stalin, Churchill ja Roosevelt jakoivat Euroopan. Nicolas kysyi, kenellä tunnetun kuvan herroista oli tatuointi? *Siis kaikilla!* Ruotsin kuninkaaksi 1810 kutsutulla Napoleonin kenraali Jean Baptiste Bernadottella eli Kaarle XIV Juhanalla oli tatuoitu teksti *Mort aux rois!*

Muilla mantereilla tribaalitatuoinnit ovat ikiaikaisia, poikkeuksena nykyajan Korea ja Japani, missä tatuointi ei saa näkyä. Euroopassa noin joka kymmenennellä on tatuointi. Nuorilla aikuisilla sellainen löytyy joka viidenneltä nelikymppisiksi asti, ja USAssa yli kolmanneksella. Naisilla tatuointeja on enemmän kaikissa ikäryhmissä. Suomessa nuoriso innostui tatuointeihin 1970 -luvun lopulla. 15-29 -vuotiailla niitä on 13 %:lla, etenkin maaseutupojilla ja kaupunkilaistytöillä. Juuri nyt nuorimpien into aiheeseen on vähentymässä.

Miksi tatuointi?

75 % vastaa, että *Kun kavereillakin on*, ja 29 % kun perheessäkin on. Hankkimisen riskiä lisää tupakointi, kannabiksen käyttö ja ehkä humalahakuisuus. Jos etsitään tatuointeja syöpätilastoista, pitää nämä oheistekijät ottaa huomioon. Eroa ei ole avioliiton tai sinkkuuden suhteen eikä myöskään seksuaalisen suuntautuneisuuden suhteen. Tatuoiduilla on enemmän partnereita, muttei muuta väestöä enempää seksitauteja. Raiskaus ja trauma saattaa olla joskus taustalla.

Erityisryhmiä ovat vangit, joilla vitosen arpakuutiokuvio tarkoittaa: *Yksin neljän seinän sisällä,* tai merimiehet tai legioonalaiset. Jalkapallon MM -kisoissa 2018 Nicolas havainnoi, että 34 % on tatuoituja, mutta he eivät tehneet enemmän maaleja tai saaneet enemmän keltaisia kortteja. Sen sijaan tennismestareista vain 9 %:lla on tatuointi. Suhtautuminen tatuointeihin on muuttunut, mistä esimerkkeinä ovat Wilma Sclizewskin esiintyminen allergialehden kannessa ja tatuoidut kuvittamassa ihovoiteen mainosta.

Vielä miksi? Kuvio koetaan kauniiksi, taiteelliseksi, muodin mukaiseksi tai yksilölliseksi. Tatuoinnin yleistyminen tietysti vähentää tavallisista ihmisistä erottautumisen viestiä.

Noin 17 % tatuoinnin hankkineista kertoo katuvansa sitä, useimmiten miehet, joita hankkiutuu tatuoinnin poistamiseen. Yhden illan impulssista tatuoinnin hankkiminen ei ole hyvä idea. Joillekin tulee riippuvuus, pitää hankkia monta tatuointia ja kuvioida jopa koko vartalo. Jotkut ilmaisevat terveydentilaansa tatuoinnilla, esim. diabetes, Hiv+ veriryhmä, *Do not resuscitate*, elinluovutuskortti iholla. Ne eivät ehkä ole hyviä ideoita, koska teksti haalistuu ja voi tuhriintua.

Mitä ajattelevat tatuoinneista ihmiset, joilla ei itsellä ole tatuointia? Haastateltuina he yhdistävät tatuoinnin seksin ja juomisen harrastamiseen. Jos lääkärillä tai hoitajalla näkyy tatuointi, häntä arvellaan vähemmän päteväksi, ja vastaavasti sellaista potilasta pidetään vähemmän älykkäänä.

Tatuoijat

Suomessa on runsas 300 tatuoijaa. Monilla on taideopintotaustaa, mutta kouluttautuminen tapahtuu kisällinä vakiintuneen tatuoijan parina. Ranskassa ja Saksassa tatuoijille on hygieniakurssi, ei Suomessa. Tatuointistudiot ovat osaamisensa maineen varassa. Parin tunnin tatuointisessioita tarvitaan useita ja hinta voi nousta yli tuhannen euron, maksu tapahtuu käteisellä. Maineikas tatuoija ansaitsee hyvin. Tatuointia hankkivan on varauduttava kivuliaaseen kokemukseen ja toistuviin sessioihin.

Medisiinaa

Tatuointivärit, jotka ovat EU sääntelyn piirissä 2008 lähtien, päätyvät dermikseen hiusverisuonten ympärille ja myös nanopartikkeleina. Epidermis kuoriutuu tulehdusreaktion, ödeeman ja arpeutumisen kautta 2-3 viikossa pois. Urheilua ja uintia on se aika vältettävä. Piirroskuvioon tehdään musta väri ensin. Punaiset ja sen sukuiset pigmentit kutisevat aika yleisesti ja voivat allergisoida. Immunologisen muistin takia toistuva tatuointi voi pahentaa tilannetta vuosienkin päästä.

Haittavaikutuksia on paljon, ohimeneviä ja pysyvämpiä: rupia, arpia, turvotusta, mustelmia, ihotulehduksia. Rasvakudos voi värjääntyä varsinkin raajojen sisäsivuilla. Tatuoijan tulee toimia steriilisti kertakäyttövälinein. Tapausselostuksia on ihokupasta, leprasta, herpeksestä, syylistä, hiivatulehduksista iholla ja myös hepatiitista. Sarkoidoosigranuloomia voi tavata.

Ihosyöpä ja melanooma voi jäädä piiloon. Se tulee sattumalta, tatuointi ei ole syy. Osaava tatuoija jättää luomen kohdan värjäämättä. Lääketieteellisestä syystä tatuointia voidaan käyttää arpien peittämiseen esim. rintasyövässä, vitiligon tai neurofibromatoosin peittämiseen tai aikaisemman tatuoinnin häivyttämiseen. Imusolmukkeen koepala voi olla musta tatuointivärin, ei syövän takia, ja se voi näyttää PET-scan tutkimuksessa positiiviselta. Aiemmin käytetyt rautapigmentit voivat magneettikuvauksessa aiheuttaa kovan kivun pienestäkin tatuointikuviosta. Valolla pulssia mittaava Apple Watch ei toimi ranteen tatuoinnin päältä.

Nicolas Klugerin mielestä *Tatuoinnin päähaitta* on *ruma tatuointi*. Kutina ja allergisoituminen on huomioitava ja hyvä hygienia niin tatuoinnin tekemisessä kuin sen jälkihoidossa. Tatuointeja poistetaan Tanskassa shavingillä eli ihon kuorinnalla, mutta ei Suomessa. Toistuvat laserkäsittelyt usein tehoavat.

Coccyxlaisista kuulijoista kukaan ei tunnustanut hankkineensa tatskan. *Entä jos lapsi haluaa tatuoinnin?* Nicolas kehottaa odottamaan aikuiseksi ja miettimään kunnolla mitä haluaa, ja etsimään hyvän tatuoijan. Raskauden aikana ja imettäessä ei myöskään pitäisi siihen ryhtyä, kun pigmenttien nanopartikkelien reiteistä ei tiedetä.